

Томчук Марія Русланівна,
Шахіна Ірина Юріївна

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

На початку 2019 р. з'явився Covid-19, що спричинив біль, втрати рідних, призупинив освітній процес, спілкування наживо, знайомства... З кожним днем ставало ще важче усвідомити кількість людей, яких хвороба прикувала до ліжка, не даючи змоги вдихнути. У студентів та школярів розпочалося дистанційне навчання на різних освітніх платформах. Вчителі та викладачі почали вчитися працювати в Google-класах, створювати конференції, проводити онлайн-уроки та заняття, а учні – почали працювати онлайн, прикріплювати домашні завдання, проходити тестування та працювати з різними видами опрацювання нового матеріалу. Діти перестали спілкуватися з друзями, що призвело до появи таких рис, як замкнутість, лінь, агресія, дратівливість, страх тощо. Дистанційне навчання, носіння масок, відстань один від одного стала звичним явищем для суспільства. Але на той час, ми думали, що гіршого за Covid-19 вже не буде....

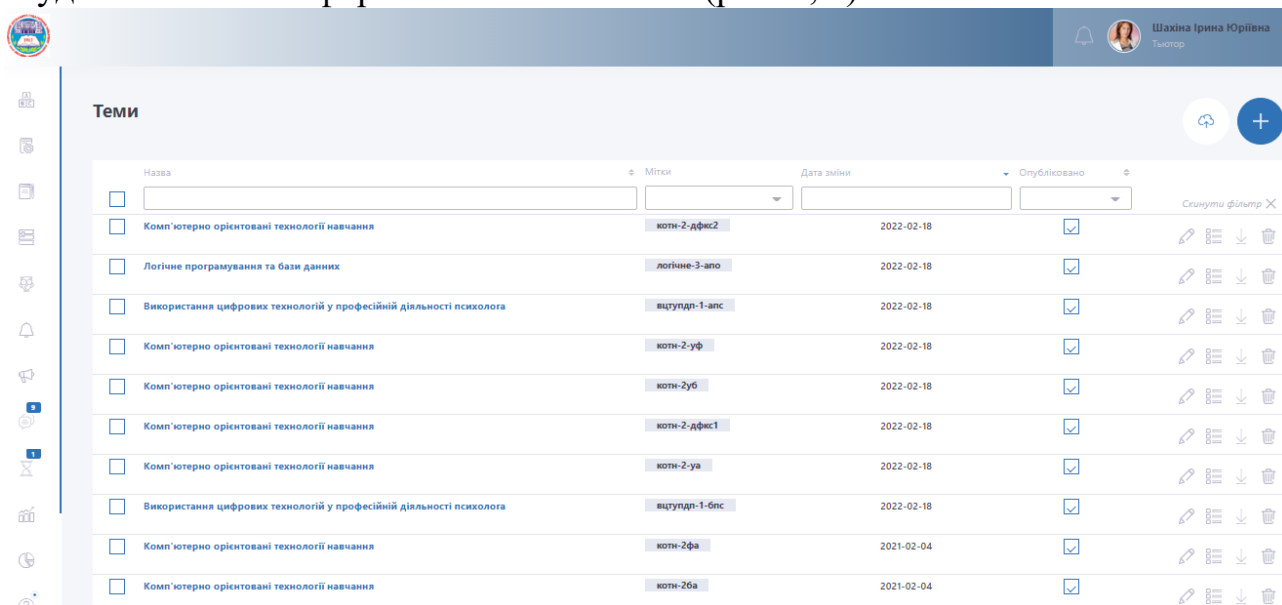
24 лютого 2022 року ми прокинулися від слів «Почалася війна! Росія напала на Україну!» Війна – надзвичайно складний час для усіх, а діти потерпають від неї найбільше. Спершу почалася паніка в людей. Люди не могли повірити, що таке могло статися в XXI ст. Не знали, що робити, куди ховатися, куди бігти... Викладачі та вчителі почали заспокоювати, підтримувати студентів та надавати поради щодо дій під час тривоги. З 14 березня в Україні відновили навчання на безпечних територіях, де це є можливим. В університетах та школах організували освітній процес за дистанційною формою навчання [2]. У зв'язку з тим, що в частині регіонів України зберігається реальна загроза для життя та здоров'я мирних мешканців, а в більшості регіонів по кілька разів на день оголошується повітряна тривога, рекомендували після завершення канікул організувати роботу закладів освіти в залежності від конкретної ситуації: тимчасове призупинення освітнього процесу або організація освітнього процесу за дистанційною формою навчання.

Ретельний аналіз навчальних форм дає змогу представити спосіб організації навчання студентів за допомогою платформи Google, у тому числі сервісу *Google Classroom* [1, с. 62] (система керування навчанням), який є важливим для онлайн-навчання та ефективного контролю знань студентів. Також рекомендовано у будь-якому варіанті використовувати наявні електронні ресурси, Всеукраїнську школу онлайн, регіональні платформи, ресурси закладів освіти, у тому числі приватних, про які раніше інформувало Міністерство освіти і науки України. Для цього просили місцеві органи управління освітою поширювати зазначену інформацію та допомогти організувати підключення до дистанційної форми навчання здобувачам освіти, у тому числі з числа внутрішньо переміщених осіб. Водночас, рекомендовано забезпечити особливі умови навчання (встановлення індивідуального графіка навчання, надання академічної відпустки тощо) для тих здобувачів освіти, які перебувають в лавах

ЗСУ або в підрозділах територіальної оборони, займаються волонтерською діяльністю, і внести зміни до затвердженого графіка освітнього процесу з урахуванням поточних змін [3]. Рішення про те, де й у якому форматі проводити заняття, приймали обласні адміністрації та заклади освіти. У містах та селах, в яких активно проводяться бойові дії, навчання призупинено. В іншому випадку діти навчаються за допомогою освітніх платформ.

Так, наприклад, у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського реалізація дистанційного навчання в умовах війни здійснюється з допомогою платформи корпоративного навчального порталу **LMS Collaborator** <https://vdpu.davintoo.com/>, що включає Базу Знать, інструменти адаптації, навчання, атестації та розвитку персоналу. Вона надає API інтеграцію з будь-якими ІТ-системами. Головна мета системи – доповнити і частково або повністю замінити очне навчання засобами дистанційних технологій. Ця платформа відрізняється від подібних – навчанням через поставлені завдання та роботою незалежно від типу пристрою – від персонального комп'ютера до смартфона. Під час освітнього процесу студентам було продемонстровано, що система працює на всіх сучасних пристроях, може адаптуватися під планшети і смартфони.

Усі викладачі кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті для забезпечення якісного освітнього процесу в умовах російської агресії на Україну здійснюють викладання усіх дисциплін та зворотній зв'язок зі студентами на платформі LMS Collaborator (рис. 1, 2).

Назва	Код	Дата зміни	Опубліковано
Комп'ютерно орієнтовані технології навчання	котн-2-дфкс2	2022-02-18	☒
Логічне програмування та бази даних	логічне-3-ано	2022-02-18	☒
Використання цифрових технологій у професійній діяльності психолога	вцтупдп-1-анс	2022-02-18	☒
Комп'ютерно орієнтовані технології навчання	котн-2-уф	2022-02-18	☒
Комп'ютерно орієнтовані технології навчання	котн-2-уб	2022-02-18	☒
Комп'ютерно орієнтовані технології навчання	котн-2-дфкс1	2022-02-18	☒
Комп'ютерно орієнтовані технології навчання	котн-2-уа	2022-02-18	☒
Використання цифрових технологій у професійній діяльності психолога	вцтупдп-1-анс	2022-02-18	☒
Комп'ютерно орієнтовані технології навчання	котн-2-фа	2021-02-04	☒
Комп'ютерно орієнтовані технології навчання	котн-26а	2021-02-04	☒

Рис. 1. Дисципліни професійного циклу, розроблені в LMS Collaborator

Таким чином, дистанційне навчання в умовах війни створює умови для активної співпраці, забезпечує мобільність суб'єктів та віртуалізацію об'єктів навчання, доступне будь-де і будь-коли, забезпечує розвиток творчості та інноваційності, критичного мислення, вміння вирішувати проблеми; розвивати комунікативні, співробітницькі, життєві та кар'єрні навички, працювати з даними, медіа й розвивати компетентності з ІКТ як студентів, так і педагогів.

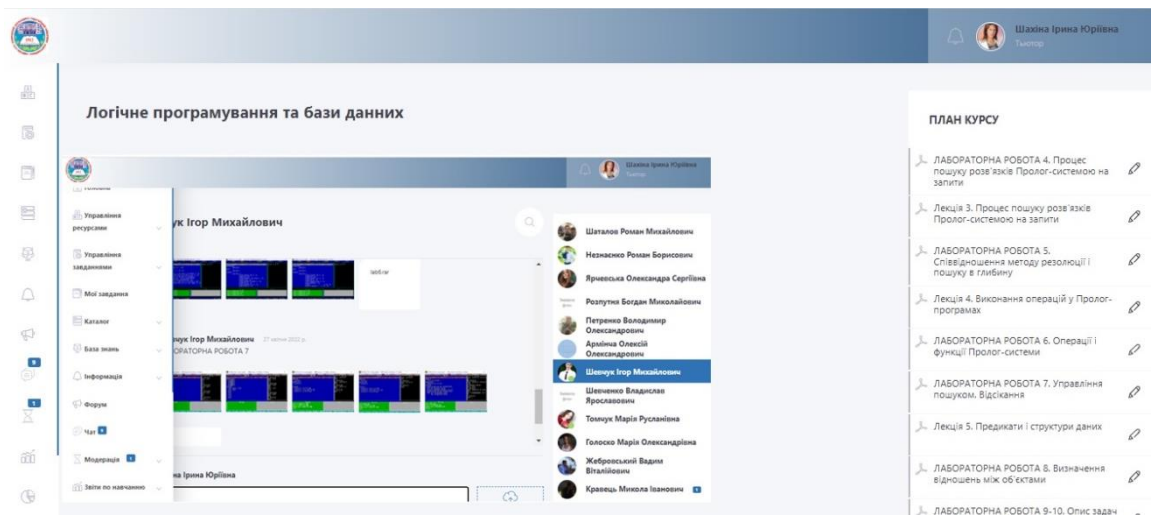

Рис. 2. Дисципліна «Логічне програмування та бази даних» для студентів СВО бакалавр спеціальності 015.39 Професійна освіта (Цифрові технології)

Не в усіх студентів та школярів є можливість навчатися онлайн у зв'язку з відсутнім інтернетом, мережею і т.д. Тому вони мають опрацювати нові теми самостійно та завантажувати свої роботи викладачу. Студенти, які покинули свої домівки, можуть повернутися до навчання у місцях тимчасового перебування – як в Україні, так і за кордоном [4]. У цьому випадку діти по можливості навчаються за допомогою дистанційної форми навчання. Коли повідомляють про тривогу, студенти та викладачі виходять з відео конференцій (що проводяться у Google Meet) та направляються в безпечне місце. Після закінчення повітряних тривог під'єднуються та продовжують онлайн-заняття.

Але гіркий досвід дистанційного навчання в умовах війни продовжує і досі нас переслідувати. Настали дуже важкі часи для життя і для отримання освіти, в яких дистанційне навчання відіграє вкрай важливу роль. Окрім того, дистанційне навчання дозволяє дітям хоча б трішки відволіктися від військових подій в Україні.

Список літератури:

1. Gurevych, R. S., Shakhina, I. Y., & Podzygun, O. A. (2020). Google classroom as an effective tool of smart learning and monitoring of students' knowledge in vocational schools. *Information Technologies and Learning Tools*, 79(5), 59-72. <https://doi.org/10.33407/itlt.v79i5.3651>

2. Як організувати освітній процес в умовах війни: поради Державної служби якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sqe.gov.ua/yak-organizuvati-osvitniy-proces-v-umo/>

3. Навчання в умовах війни: у садочках, школах та вишах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://thegard.city/articles/199402/navchannya-v-umovah-vijni>

4. Освіта і війна в Україні (24 лютого - 1 квітня 2022) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cedos.org.ua/researches/osvita-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-1-kvitnya-2022/>